

STJÄRNGOSSARNE

TEXT:

Erik Axel Karlfeldt (1864-1931). Svensk skald (se Lindes tonsättning av *Gammal Jul* i denna sångbok).

Karlfeldt var mycket intresserad av de västmanländska stjärngossespele. De var pampiga och innehöll mycket långa och utförliga visor. I hans egen hembygd dök det också vid Trettonhelgen upp ett sällskap bestående av 3 vise män, Kung Herodes, en knekt och Judas med "punjen" klädd i trasor. Det var han som fick tigga brännvin, mat och pengar. Stjärngossarne dök första gången upp i årgång två av *Bjällerklang* (1904) och kom sedan ut i samlingen *Flora och Pomona* (1906).

Den påminner om Örjansvisan:

I Guds namn farom vi,
Hans nåd begärom vi.
Nu dragom vi till Stockholms by.
Gud gifve kong Kristian ej ville bortfly!

och om aftonbönen:

Det går en ängel kring vårt hus,
Han bär tre gyllne ljus.
Han har en bok uti sin hand,
så somna vi i Jesu namn.
(Bo Bergman)

I Stjärngossarne har han förlagt vandringen till nyårstid för att visa att den ofta sträcktes ut att omfatta hela jultiden. Dödsmotivet i första och tredje verserna hänger samman med föreställningen om att särskilt julaftonen var en tid då allehanda andemakter var i rörelse ute i nattmörkret. Under jul- och nyårsnatten hade de döda sin mässa före de levande. Jfr *Svart Jul* och *Ljusstöperskan*. Också i *Dalmarsch* tar han upp stjärngosse-motivet.

Andra dikter med julanknytning är t.ex. *Gammal jul* (Efterskörd), *Tjugonde dag* (Flora och Pomona, 1918), *Lucia - I natten darra de kalla väder* (Ur en lantlig ungarls visbok).

MUSIK:

Ture Rangström (1884 - 1947). Svensk kompositör, sångpedagog, dirigent, musikskribent och recensent .

1905 - 1906 studerade Rangström sång för Wagnerexperten Julius Hey i Berlin och kom då i kontakt med bl.a. Schuberts sånger och blev också förtrogen med sångröstens möjligheter. Hey hade uppfattningen att sången är beroende av språket och diktionen, vilket Rangström anammade. Sinding, Sibelius och Nielsen har också haft stor betydelse för Rangströms komponerande. Han tonsatte dikter av bl.a. August Strindberg och Bo Bergman. Till 24 av sina ca 250 sånger har han själv skrivit texten.

Rangström har komponerat orkesterverk, kammarmusik, pianostycken t.ex. julpreludiet "*Advent*", körmusik, operor t.ex. *Kronbruden* (1915), balettmusik och en stor mängd sånger t.ex. *Hunden skäller och tuppen gal*, *Vinden och trädet*, *En gammal dansrytm*, *Bön till natten*, *Villemo*, *Pan*, *Hennes ord*, *Flickan under nymånen*, *Melodi*, *Sköldmön*, *Sommarnatten*, *Den enda stunden*, *Behagen* och *Tala, tala tycktes alla*.

Stjärngossarne komponerade han 1939.

Även Knut Håkansson har tonsatt *Stjärngossar*; *Karlfeldt-visor* för blandad kör, op. 39 nr 2. Musikförlaget Bertil Mannheimer, liksom Carl E Rosenquist; *Gottfrid Berg*; *Läroverkskören*, *Nordiska Musikförlaget*.

Att sjunga: *Gammal Jul* (se Linde i denna bok).

**Musiken är fortfarande upphovsrättsskyddad.
Därför kan jag inte återge sången här.**

Sången finns utgiven av Svensk Musik.